

‘Groeierende verandering’ (4)

Door: J. Bos

We hebben in het vorige artikel laten zien hoe er binnen De Gereformeerde Kerken (DGK) principiële verschillende overwegingen werden gegeven ten aanzien van het gebruik van de aanspraak ‘broeders en zusters’ voor mensen van buiten DGK. Waar dit in het eerste geval in principe werd tegengestaan (met begrip voor het gebruik), werd er in het tweede geval een principiële onderbouwing aan gegeven.

Nu zou iemand zich kunnen afvragen: ‘is er niet slechts sprake van een meningsverschil? Dat is dan weliswaar principiële, maar uiteindelijk is het toch een zaak waarover je van mening kunt verschillen. In de praktijk kan deze aanspraak immers in beide gevallen worden gebruikt’. Het belangrijkste punt is echter dat de overwegingen gebaseerd blijken te zijn op principiële verschillende uitgangspunten. Daarover willen we in dit vierde artikel enkele opmerkingen maken.

We zijn deze serie artikelen begonnen met een citaat uit een rapport van een commissie van de Canadian Reformed Churches (CanRC), waarin een ‘groeierende verandering’ werd geproefd binnen DGK. Vervolgens hebben we enkele voorbeelden gegeven waarin deze verandering tot uiting komt. Met name in het laatste voorbeeld naderden we de kern daarvan, namelijk het hierboven aangeduide principiële verschil van uitgangspunten. Dit verschil laat zich als volgt benoemen: in het eerste geval is het uitgangspunt ‘het concreet zichtbare lichaam van Christus’, in het tweede geval is het ‘(de dynamiek van) het brede kerkvergaderende werk van Christus’; of kort samengevat: ‘het adres van de kerk’ respectievelijk ‘de katholiciteit van de kerk’.

Aangezien het hierbij over ‘de ware kerk’ en ‘de katholieke kerk’ gaat, merken we ten overvloede op dat daartussen op zich geen verschil of tegenstelling bestaat. Zie bijvoorbeeld hoe over dit onderwerp is geschreven in enkele waardevolle artikelen elders op deze website.[1] Verder citeren we in dit verband wat ds. J. van Bruggen schrijft in *‘Het amen der kerk’*: *‘Bij ‘algemene’ kerk denken we aan de kerk van alle tijden en plaatsen. Deze is overal, op elke plaats, waar Christus haar*

vergadert. En in ons lid zijn van zulk een plaatselijke kerk zijn we lid van de algemene kerk.’ Met ‘zulk een plaatselijke kerk’ bedoelt hij ‘de ware kerk’; even daarvoor schreef hij namelijk: ‘... deze on-overzienbare kerk heeft een bepaald adres en dáár en elders niet is zij, daar waar art. 29 haar ons leert vinden.’[2]

Het is echter wel van belang welke ‘kant’ als uitgangspunt van beleid wordt gekozen. Het is een principiële verschil of we ons uitgangspunt nemen in iets wat concreet aanwijsbaar is, of in iets wat we los van deze concreet aanwijsbare ‘kant’ niet kunnen waarnemen. Waar we nu de aandacht op willen vestigen, is dat dit verschil bij DGK is te zien in de manier waarop de leer over de kerk werd c.q. wordt toegepast. Dit uitgangspunt wás (terecht) ‘het adres van de kerk’, maar dit is (en wordt steeds verder) verlegd naar ‘de katholiciteit van de kerk’. Ons inziens ligt hier het draaipunt van de ‘groeïende verandering binnen DGK aangaande haar zicht op de Kerk en het wereldwijde kerkvergaderende werk van onze Heiland’ (CanRC). Dat wil zeggen, dat deze ‘groeïende verandering’ kan worden getypeerd als een principiële verandering, waarbij er een voortgaande ontwikkeling is in de richting van ‘de katholiciteit als uitgangspunt’, ten koste van ‘het adres van de kerk als uitgangspunt’.

[1] <https://semper-reformanda.nl/om-de-ware-katholiciteit-1/>
<https://semper-reformanda.nl/om-de-ware-katholiciteit-2/>
<https://semper-reformanda.nl/om-de-ware-katholiciteit-3-slot/>

[2] Ds. J. van Bruggen, *Het amen der kerk; de Nederlandse Geloofsbelijdenis toegelicht*, Goes, Oosterbaan & Le Cointre N.V., 1964, pag. 134 resp. 133.

De zekerheid van het geloof (1)

Door: M.R. Vermeer

De Gereformeerde Kerken vrijgemaakt (GKv) zijn de afgelopen decennia

ingrijpend veranderd - we hoeven hierbij slechts te denken aan besluiten die begin deze eeuw zijn genomen inzake de zondagsrust, tolerantie van Schriftkritiek en een onschriftuurlijk Liedboek, of ook aan de 'vrouw in het ambt' en de 'nieuwe hermeneutiek'. Wat is er in deze kerken helaas, bij het steeds meer ontbreken van de prediking van de verbondseis, over het geheel genomen een *horizontalistische geloofsbeleving* binnengeslopen:

"De vraag is niet hoe het goed komt. De vraag in het nieuwe verbond is niet meer hoe je een rechtvaardige of een genadige God krijgt. De vraag is nu hoe ik die liefde van God voor mij uitstraal naar anderen."[1]

Alsof de vraag van Luther niet langer van belang is: 'Hoe krijg ik een genadig God?' Zo verdwijnt de gerechtigheid uit het geloof om niet (Rom. 3:24) uit het centrum van de geloofsleer en uit het wezen van het geloof.

Van 'gereformeerd' naar 'reformatorisch'

De afgelopen jaren hebben dan ook bezwaarde leden zich onttrokken aan de GKv om zich te voegen bij een 'reformatorische kerk', bijvoorbeeld bij een Gereformeerde Bondsgemeente binnen de Protestantse Kerk in Nederland, de Hersteld Hervormde Kerk of een 'behoudende' Christelijke Gereformeerde Kerk. Hoe wordt daar nog de rechtvaardiging door het geloof met ernst gepredikt! Wat een weelde ook om weer erediensten mee te maken vanuit een gereformeerde liturgie, zonder allerlei vormen van experimenteel kerk-zijn!

Soms komen deze leden er echter na verloop van tijd achter dat in deze kerken toch een andersoortige prediking en praktijk heerst. In De Gereformeerde Kerken nemen in beginsel alle belijdende leden deel aan het avondmaal, terwijl in de 'reformatorische kerken' een (soms aanzienlijk) deel van de leden níet aan het avondmaal gaat. In de meeste gevallen blijven deze leden niet van het avondmaal af omdat zij geen serieus christen willen zijn, maar omdat zij twijfelen wel écht gelovig te zijn. Zij worstelen met de vraag of zij wel *écht* kind van God zijn: 'Is het wel voor *mij*?' Bij deze mensen ontbreekt de *zekerheid van het geloof*.

Het is van belang om ons bewust te zijn van dit verschil tussen 'reformatorisch' en 'gereformeerd'. In een aantal artikelen willen we daarom ingaan op de 'zekerheid van het geloof'. Niet om ons af te zetten tegen andere kerken, maar om anderen hierin de juiste weg te wijzen en ook zelf te mogen blijven bij het geloof

naar de Schriften, niet afwijkend naar rechts of naar links (Joz. 1:7). *Daartoe* zijn wij immers gereformeerd gebleven, ook als dat opnieuw strijd en moeite met zich zou meebrengen.

Puritanisme en Nadere Reformatie

We willen eerst letten op een stukje kerkgeschiedenis. De 'reformatorische kerken' putten uit de bronnen van het Puritanisme en de Nadere Reformatie. Wat zijn dat voor bewegingen?

Het Puritanisme is ontstaan tegen de achtergrond van de Kerk van Engeland (of: Anglicaanse Kerk). De Kerk van Engeland was in de 16^e eeuw gereformeerd in de leer, maar Rooms in de vormen. Een grote groep gelovigen streefde naar afschaffing van de Roomse vormen en wilde de kerk van binnenuit reformeren. Voor deze groep gelovigen werd vanaf ongeveer 1560 de benaming 'Puriteinen' gebruikt. Het Puritanisme was een brede beweging, met diverse richtingen en over een lang tijdspad. Leerstellig zijn er soms grote verschillen, bijvoorbeeld met betrekking tot de doopleer, waarin de baptist John Bunyan (1628-1688) moet worden onderscheiden van een Puriteinse tijdgenoot zoals John Owen (1616-1683). Als gemene deler van het Puritanisme geldt echter de aandacht voor *persoonlijke vroomheid en heiligheid*.

De Nadere Reformatie is een Nederlandse beweging, die gedeeltelijk parallel liep aan het Puritanisme. Waarom wordt deze beweging de *Nadere* Reformatie genoemd? Omdat na de reformatie van de *leer* ook het *leven* onder de heerschappij van Gods woord moest worden gesteld. Met de getalsmatige groei van de kerk was er niet altijd sprake van een groei in levensheiliging. In het algemeen wordt Willem Teellinck (1579-1629) als vader van deze beweging gezien en het einde gesteld bij Alexander Comrie (1706-1774) en Theodorus van der Groe (1705-1784).

Het begin van de Nadere Reformatie

De Nadere Reformatie is dus ontstaan tegen de achtergrond van verslapping en onheiligheid in de kerk. Een verwereldlijking waartegen Willem Teellinck kort na de Synode van Dordt (1618/1619) begon te waarschuwen. Geïnspireerd door

persoonlijke contacten met Engelse Puriteinen ontwierp hij een programma voor levensheiliging. In één van zijn boeken, "Bueren-Cout Ofte tsamen-spreuck" (1620), noemt hij punten zoals: de geestelijke zorgeloosheid van naamchristenen en zijn bezorgdheid in dat verband; het verbreken van de doopbelofte, die elke gedoopte heeft afgelegd; dronkenschap als teken van een roekeloze levenshouding; avondmaalsmijding door trouwe kerkgangers; het gebrek aan opwas in de genade bij hen die het bespreken van de preek nalaten; matigheid bij maaltijden als kenmerk van het christelijke leven.

Met name preekbespreking (waaruit later de zogenaamde 'gezelschappen' zouden ontstaan) en vasten werden als middelen tot levensheiliging aanbevolen. Ook zou in de 'binnenkamer' een plechtige verbondssluiting kunnen worden gemaakt, een weloverwogen verklaring van persoonlijke inwilliging van het verbond der genade. We zien dat Teellinck enerzijds de levensheiliging naar voren brengt en dat anderzijds een meer mystiek element optreedt. Mystieke invloed kwam mede via een schrijver zoals Thomas à Kempis en dit element werd door Teellinck geïntegreerd in een Puriteins programma tot levensheiliging.

De weg van het geloof

Bij Teellinck, als één van de eerste vertegenwoordigers van de Nadere Reformatie, overheerst nog het gereformeerde gedachtegoed. Toch zien we andere accenten optreden, zoals door prof. Graafland is opgemerkt:

"Teellinck's gerichtheid op de praktijk van het christelijke leven had tot gevolg, dat hij in zijn prediking en geschriften accenten legde, die tot nu toe vrijwel niet gehoord waren. Hij kwam daardoor zozeer in gedrang, dat hij genoodzaakt werd om zijn reformatorische gezindheid te legitimeren. Dit was voor Teellinck echter geen moeilijke taak. Want hij wist, dat hij in zijn eis tot levensheiliging zich bewoog in de lijn der vaderen. (...) Toch is Teellinck door het sterke accentueren van de praktijk der godzaligheid niet geheel aan eenzijdigheid kunnen ontkomen. Dit komt vooral naar voren in zijn opvatting over de verhouding tussen bekering en geloof."[2]

Teellinck maakte een onderscheid tussen een 'eerste bekering' die aan het geloof voorafgaat en een bekering in de zin van 'algehele vernieuwing van de mens', die op het geloof volgt. Dit leidde tot een tweeslachtig karakter van de verhouding

tussen geloof en bekering: enerzijds wilde hij aansluiten bij Calvijn, die het geloof laat voorafgaan aan de bekering (=levensheiliging); anderzijds stond hij onder invloed van de Puriteinen, die een 'voorbereidende genade' leerden die aan het geloof voorafgaat.

De 'problematiek' die bij Teellinck in vroege vorm opkomt, vanuit een terechte zorg over een verflauwd kerkelijk- en geloofsleven, heeft dus te maken met de 'weg tot het geloof':

“Wij bemerken hieruit, hoe Teellinck reeds te worstelen heeft met de waardering van de weg tot het geloof. Later zal dit probleem steeds actueler en moeilijker gaan worden, hetgeen ook te begrijpen is, wanneer men eenmaal aan het geloof in Gods belofte zijn fundamentele plaats heeft ontnomen, en de wedergeboorte of de bekering als een tweede instantie daarnaast heeft geplaatst. Calvijn heeft deze problematiek niet gekend, omdat hij alle relaties van het geestelijke leven deed uitgaan van het ene centrum: het dadelijke geloof in de belofte van het Evangelie.”[3]

Het *directe geloof in Gods beloften* - het is deze gereformeerde notie die in de Nadere Reformatie onder druk komt te staan.

[1] R. Barkema, 'Een gloednieuw verbond', *OnderWeg* (27 mei 2017), bron: <https://www.onderwegonline.nl/9574-een-gloednieuw-verbond>.

[2] C. Graafland, *“De zekerheid van het geloof. Een onderzoek naar de geloofsbeschouwing van enige vertegenwoordigers van Reformatie en Nadere Reformatie”* (Amsterdam: Bolland, 1977), p. 171 e.v.

[3] *Ibid.*, p. 174.

Bidden - vertrouwend

Vandaag aflevering 38 in de rubriek 'Genade geneest'.

Als wij bidden, hebben wij dat te doen in diepe eerbied en ootmoed. Want de God tot wie wij bidden is wel in Jezus Christus onze Vader, maar Hij is geen aardse Vader, Hij is een Vader Die boven alles staat, heilig en heerlijk en majesteitelijk, een Vader, die tegelijk Koning is. Een Vader "Die de hemel heeft tot Zijn troon en de aarde tot de voetbank voor Zijn voeten."

Dus wel eerbied en ootmoed, maar ook een groot en vast vertrouwen.

Zeker, Hij is in de hemel en wij zijn op de aarde. Hij is heilig, wonende onder de lofzangen van Israël en wij zijn zondaars. Wel kinderen door het geloof in Jezus Christus, maar wat voor kinderen! Kinderen, die zo vaak de Vader bedroeven, Hem in het hart steken, Hem in Zijn eer aantasten.

En toch: Kinderen. En toch: Vader.

En daarom kunnen, mogen en moeten wij altijd met vertrouwen tot Hem gaan. Als wij althans kinderen willen zijn en ons als kinderen van Hem willen gedragen. Zoals een vader op aarde niet ingaat op de wil van een eigzinnig en altijd maar dwars kind, zo sluit de Vader Zijn hart voor kinderen, die hun wil van Hem willen afdwingen, die Hem willen noodzaken hun wil te doen. Maar wie komt als kind, de Vader de eer geeft, die Hem toekomt, ontvangt altijd bij Hem gehoor. Die hoeft niet zijn gebed uit te spreken met de gedachte, dat het ook wel eens tevergeefs zou kunnen zijn.

Zou het wel? Zou Hij wel naar mijn stem luisteren? Hoe vaak komt die gedachte vóór, onder of na het bidden bij ons op. Maar de gedachte mag er niet zijn. Die doet afbreuk aan de trouw en liefde van onze Vader.

Hij is toch Vader. Waarom zouden wij dan twifelen aan Zijn goede wil ten aanzien

van ons? Hij is toch een almachtig Vader. Waarom zouden wij er dan aan twifelen of Hij wel kan wat wij van hem vragen? Wat zijn liefde wil bewerken, ontzegt Hem Zijn vermogen niet. Hij kan en wil en zal in nood, zelfs bij het naderen van de dood, volkomen uitkomst geven. Bidt en u zal gegeven worden, zoekt en u zult vinden, klopt en u zal opengedaan worden. Want een ieder, die bidt, ontvangt, en wie zoekt, vindt, en wie klopt, die zal opengedaan worden. Of welk mens onder u zal, als zijn zoon hem om brood vraagt, hem een steen geven. Of als hij om vis vraagt, zal hij hem toch geen slang geven? Indien dan u, die slecht bent, goede gaven weet te geven aan uw kinderen, hoeveel te meer zal uw Vader in de hemelen het goede geven aan hen, die Hem er om bidden.

Bidden - vertrouwend.

Ook als we vaak moeten wachten op Gods, op Vaders tijd.

Hij antwoordt niet altijd direct. Hij antwoordt niet altijd zoals wij het zouden begeren en het ons hebben voorgesteld en verwacht.

Maar Hij zal antwoorden. Dat staat vast. Hij kan helpen, en Hij wil helpen ook. Want Hij is trouw en liefdevol en machtig. Almachtig.

En als Hij niet helpt zo als wij het zouden willen, dan komt dat, omdat Hij wat beters met ons voor heeft. Als Hij in ziekte bijvoorbeeld geen beterschap geeft, maar ons geleidelijk doet voortreizen naar de dood, dan wil Hij ons brengen naar de plaats, waar niemand meer zal zeggen, ik ben ziek. EN telkens als hij één van de Zijnen van hier thuis haalt, is dat een overwinning.

Daarom: houdt maar aan in het gebed. En bidt niet met een hart dat door twijfel verteerd wordt, dat door de golven van dit leven wordt op en neer geworpen.

Bid vertrouwend. In geloof.

Immers, tot wie zouden wij ons beter, eerder, rustiger, wenden dan tot Hem, die het reukwerk van de oprechte, vertrouwende bidders lief heeft, en graag naar hen luistert?

Daarom steeds weer tot Hem.

In alle nood en dood.

In lijden en tegenspoed.

In gezonde en zieke dagen.

In droefheid en smart.

In angst en teleurstelling.

Altijd tot Hem, onze Vader, Die in de hemel woont. En Hij zal oor en hart openen. Hij zal doen, zoals Hij beloofd heeft, of zou Hij soms beloven en het niet doen, iets toezeggen en het niet verwerkelijken?

Beveel gerust uw wegen, al wat uw harte deert, ter trouwe hoede en zegen, van Hem, die het al regeert. Die luchten, wolk en winden wijst op spoor en loop en baan, zal ook wel wegen vinden, waarlangs uw voet kan gaan.

Bidden - vertrouwend.

Bemoeit God zich soms met de mode? (2, slot)

Door: ds. J. Francke

“Gij zult u niet kleden met een kleding van tweeërlei stof, wol en linnen tezamen. Gij zult u gedraaide snoeren maken aan de vier hoeken van het kleding, waarmede gij u bedekt.”

Deut. 22:11-12

Vorige keer is zijdelings geweest op Deut. 22:5, met de opmerking dat ik mijn kleding niet mag gebruiken om het verschil tussen man en vrouw uit te wissen. Want de HEERE zegt: “Een vrouw zal geen manskleding dragen en een man geen

vrouwenkleed aantrekken". Het eerstgenoemde, zo meent men, komt méér voor dan het tweede. Een vrouw doet het om zich te laten gelden, om zich te emanciperen. Het is echter de vraag of het waar is. Maar wel is het waar dat een man om zich te laten gelden geen vrouwenkleed nodig heeft. Waarom niet? En waarom komt de HEERE dan toch met het uitgedrukt verbod dat de man geen vrouwenkleed mag aantrekken? Kwam het toen en daar in Israël voor dat de man het vrouwenkleed misbruikte om zondige dingen te doen, om een "gruwel" te doen?

Volgens sommige uitleggers moeten we ter verklaring denken aan heidense en afgodische gebruiken en gewoonten. Het kwam namelijk voor bij Egyptenaren en Syriërs, dat ter gelegenheid van processies (godsdienstige optochten) en het brengen van offers aan de afgoden mannen vrouwenkleren aantrokken en vrouwen zich in mannenkleding staken. Waarom deden ze dat? Om namelijk het geslachtelijk onderscheid tussen de man en de vrouw voor 't zicht te verwisselen. Daarmee zei men: 'Een man is ook een vrouw en een vrouw is ook een man'. Dat liep dan uit op sexuele zonden.

In verband daarmee kunnen we ook aan het volgende denken. Het is bekend dat in het Oude Oosten geen vreemde man in een vrouwentent mocht komen en ook geen vreemde vrouw een mannentent mocht binnentreden. Maar wat deden nu overspelige mannen? Zij staken zich in vrouwenkleren. Zo konden ze als vrouwen verkleed een vrouwentent binnengaan, zonder dat het opviel. Ook vrouwen konden in mannenkleding een mannentent binnenkomen. Het doel was een zonde tegen het zevende gebod te begaan: geslachtsgemeenschap. Een zinspeling op die zonde vinden we in Job 24:15. Daar zegt Job: "Het oog van de overspeler wacht op de schemering, denkende: geen oog mag mij zien; en hij legt een bedekking op zijn gelaat". De overspelige man neemt een vrouwensluis te baat om ongemerkt een vrouwentent binnen te sluipen. Met een vrouwensluis werd het geslachtelijk onderscheid verwisseld om zonde tegen het zevende gebod te kunnen bedrijven. Het is een zondig spel met het geslachtelijke. Het is een zondig spel, omdat de scheppingsorde wordt doorbroken. Het scheppingsverhaal zegt dat de mens 'tweezaam' is geschapen: als mán en als vróuw schiep God de mens, Gen. 1:27.

God wil dat de soortverschillen en de geslachtelijke onderscheidingen geëerbiedigd en gehandhaafd worden. Daarom verbiedt de HEERE bijvoorbeeld de geslachtsgemeenschap tussen mensen en dieren (Ex. 22:19). Ook verbiedt de HEERE in Lev. 19:19 het paren van twee verschillende soorten vee. Ook mochten

in Israël een rund en een ezel niet samen voor de ploeg gespannen worden (Deut. 22:10). Want een rund (Statenvertaling: os) was voor een Israëliet een rein dier, maar een ezel een onrein beest (Lev. 11:3). De HEERE wilde niet dat rein en onrein samengaan. Vandaar dat de apostel Paulus later, in 2 Kor. 6:10, tot de gemeente zegt: “Vormt geen ongelijk span met ongelovigen!” Onrein en dus zonde is het, wanneer de geslachtelijke verschillen tussen de soorten en binnen de soorten niet gerespecteerd worden. Tot in de kleding moet de man en moet de vrouw de geslachtelijke verschillen laten zien.

In hetzelfde vlak ligt dan ook wat we lezen in Deut. 22:11: “Gij zult u niet kleden met een kleed van tweeërlei stof, wol en linnen tezamen”. Hier hebben we weer te denken aan een heidens en afgodisch gebruik. Heidense priesters droegen bij voorkeur een kleed, dat geweven was uit stof van het planten- en het dierenrijk. In zulk een kleed gehuld beoefenden zij dan toverkunsten en dergelijke. Een kind van Gods verbond mag geen kledingstuk dragen, dat een afgodische en heidense taal spreekt. 't Gaat dus niet eerst en vooral om de stof van dat kleed, maar om de taal ervan. Elk kledingstuk spreekt z'n eigen taal. Het spreekt immers van de strijd tegen de zonde óf van de dienst in zonde. Vandaar: Laat in uw kleding uitkomen dat u niet een verbondsbreukig verbondskind bent! Maak u in uw kleding niet gelijk aan mensen van deze wereld!

In het heden in West-Europa opdringende moderne heidendom stuurt en stuwt de culturele ontwikkeling naar een volkomen nivellering (gelijkmaking) van man en vrouw, die als eindpunt en doelpunt heeft een volkomen *ontluistering van de geslachten*. De 'naturalisten' eisen en krijgen de ruimte op afgepaalde badstranden. We schuiven van de periode met half-naakt ongemerkt over naar de periode met geheel-naakt. Dat wil zeggen: de geestelijke armoede wordt totaal. De naturalistische mens demonstreert die geestelijke armoede brutaal-weg. De HEERE noemt dat alles een gruwel. Dat woord 'gruwel' wordt in de wet van Mozes speciaal gebezigd om het heidense, afgodische en afvallige aan te duiden. Ja, vaak wordt dat woord gebruikt om aan te wijzen wat rechtstreeks tegen Gods geopenbaarde wil ingaat. Vandaar dat de HEERE een scherpe waarschuwing tot ons doet uitgaan om als kinderen van God ook op onze kleding speciaal toe te zien!

Daartoe behoort wat we lezen in Deur. 22:12: “Gij zult u gedraaide snoeren maken aan de vier hoeken van het kleed, waarmee gij u bedekt”. Uitvoeriger lezen we daarover in Num. 15:37 en verder: “De HEERE nu zeide tot Mozes:

Spreek tot de kinderen Israëls, dat zij zich gedenkkwasten maken aan de (vier) hoeken van hun klederen en dat zij in de gedenkkwasten aan de hoeken (van de klederen) een blauw purperen draad verwerken. Dat zal u dan tot een gedenkkwast zijn; als gij daarnaar kijkt, dan zult gij ál de geboden van de HEERE gedenken en die volbrengen zonder uw hart of uw ogen te volgen, dat gij u daardoor tot overspel zoudt laten verleiden, opdat gij gedenkt en volbrengt ál Mijn geboden en heilig zijt voor uw God. Ik ben de HEERE, uw God, die u uit het land Egypte hebt uitgeleid om u tot God te zijn; Ik ben de HEERE, uw God”.

De Israëlieten moesten dus aan de vier hoeken van hun kleed een kwast dragen, om zich voortdurend de geboden van de HEERE te herinneren. Het kleed van de Israëliet was in feite een vierkante lap stof. De vier hoeken moesten benut worden om vier kwasten aan te brengen. U moet er wel op letten dat volgens de wet van Mozes juist deze vier kwasten aan het kleed het enige teken was voor de Israëliet om zich voortdurend elke dag al Gods geboden te herinneren.

De latere Israëlieten hebben meer tekenen gemaakt om zich Gods geboden te herinneren. Zij maakten ook een voorhoofdsband tussen de ogen en een wetskoker aan de deurpost. Maar dat was een verkeerde toepassing van Deut. 11:18. Nee, de HEERE heeft in de wet van Mozes slechts één herinneringsteken geboden te dragen: de vier kwasten aan het kleed. Juist in het kleed moest de herinnering aan ál Gods geboden de Israëliet voor ogen staan. Want nergens anders dan *juist in het klééd* zou duidelijk moeten blijken wat namelijk de uiterlijke verschijning betreft, dat een Israëliet onderscheiden is en blijft van een heiden.

Aan het kleed met vier kwasten was het kind van God te onderscheiden. Zulk een kleed was echt de mozaïsche mode, de aparte dracht. Gods kinderen hebben zo hun eigen kleed. Dat is naar art. 25 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis de ‘waarheid en substantie’ van het voorschrift in Deut. 22:12! Uit deze bepalingen over de vier gedenkkwasten nemen wij Gods Getuigenis, “om ons in het Evangelie te bevestigen en ook om overeenkomstig Gods wil ons leven in alle eerbaarheid in te richten tot zijn eer”. De grondgedachte van dit wetsvoorschrift (de christen heeft een eigen mode) blijft geldig voor de kerk tot de jongste dag. Het gedurfde kleed van losse zeden is contrabande tot Christus’ wederkomst. Want het door de Schrift gemodelleerde kleed blijft normatief tot in de eeuwigheid.

Daarmee raken we *de heilshistorische betekenis van het christelijk kleed*.

Terloops kwam al ter sprake dat voor ons in Gods verbond het kleed een genadegeschenk is van onze hemelse Vader om Christus' wil. Toen na de zondeval Adam en Mannin niet méér konden doen dan een schort van vijgenbladeren maken, kwam de HEERE hen te hulp met een kleed van dierenvellen. Dat kleed was beter, duurzamer en doelmatiger dan dat schort (weinig beter dan een lomp).

Tegelijk schonk de God van genade de ontwikkelingskracht om het kleed te cultiveren. Het werd het staatsiekleed vol pracht en praal. Maar Christus moest zeggen dat koning Salomo in al zijn heerlijkheid niet bekleed was als een lelie op het veld. (Math. 6:29).

De Schrift verleent heilshistorische waarde aan het kleed. Want de bruiloft van het Lam Christus komt. Met het oog daarop ontvangen die het Lam volgen hier en nu al de klederen van het heil. Want we lezen over de bruid: "Zijn vrouw heeft zich gereedgemaakt; en haar is gegeven zich met blinkend en smetteloos fijn linnen te kleden, want dit fijne linnen zijn de rechtvaardige daden der heiligen" (Openb. 19:7-8). Tevoren, in de brief aan de gemeente te Sardes (3:5), is beloofd: "Wie overwint, zal bekleed worden met witte klederen".

Hier rijzen vragen. Wordt het paradijselijk kleed van Gen. 3:21 op de 'dag der dagen' verheerlijkt en blijft het dan als echt kleed in de bedeling van de glorie tot in eeuwigheid om de schouders van de verlostten geslagen? Of is het beeldspraak om ons een stukje van de komende glorie voor ogen te brengen?

De meeste uitleggers zijn de eerstgenoemde gedachte toegedaan. Zij menen dat het kleed-van-glorie ons eeuwig moet herinneren dat er enorm veel is gebeurd tussen het eerste en het tweede paradijs. Zo lezen we van de Heere Christus dat Hij tussen het eerste en het tweede paradijs als een Lam werd geslacht en dat Hij nu in de glorie het 'geslacht' heeft behouden. Johannes op Patmos zag Hem staan als het Lam dat geslacht is (Openb. 5:6,9 en 12; 13:8). Juist omdat Christus aan het kruis van alle kledij werd beroofd kan zijn verlostte gemeente het feestkleed dragen; het kleed dat in de woestijn van heden en in de eeuwigheid straks aan geen slijtage onderhevig is.

Terwille van dat kleed-van-glorie in de toekomst bemoeit de HEERE God zich heden met uw en mijn kleed!

Voorspoed

Vandaag aflevering 37 in de rubriek 'Genade geneest'.

Voorspoed is een woord dat ons aangenaam in de oren klinkt.

Wat is dat, voorspoed? Onder voorspoed verstaan we gewoonlijk al die dingen die wij graag willen, alles waardoor het leven hier op aarde wordt veraangenaamd. Geluk, vooruitgang in zaken, goede gezondheid, blij gezinsleven, financiële onafhankelijkheid. Kortom: alles wat wij graag willen en waarin wij de levensblijdschap vinden.

Nu is het niet te ontkennen dat wij in de tegenwoordige tijd veel voorspoed hebben. Hebben onze voorouders zich ooit kunnen veroorloven wat wij kunnen? Wij zijn van alle levensgemakken voorzien waarvan onze ouders zelfs niet gedroomd hebben. Wie van ons trekt niet in de vakantie een tijdlang de grenzen over.

Bezoeken aan Canada en Amerika, aan Zuid Afrika en Australië zijn aan de orde van de dag. Door vooruitgang van wetenschap en techniek zijn de levensomstandigheden heel wat beter dan een eeuw geleden. De babysterfte is teruggedrongen, de gemiddelde leeftijd is opgetrokken. Pijnstillende middelen maken heel wat kwalen dragelijker dan voorheen. Als ongeneeslijk beschouwde ziekten zijn er steeds minder te registreren. Armoede, zoals vroeger, dat men de ene dag niet wist wat men de andere dag eten zou, kennen we niet meer, althans niet in ons land.

Ja, de mens heeft heel wat bereikt. Hij kan ontzettend veel. En geen wonder dat dan de hoogmoed zijn hart binnensluipt en hem doet denken en zeggen: wat hebben wij toch een macht, en wat kunnen wij toch veel. Geen wonder dat hij in zijn hart meent dat hij van deze aarde een paradijs kan maken en allen gelukkig maken en alle onheil weren kan. Het gaat ons vaak als Nebukadnezar, die, toen hij eens van het dak van zijn paleis zijn mooie stad Babel bekeek, uitriep: Is dat niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb? O, dat woord *ik*, dat ligt ons zo gemakkelijk in de mond! *Ik* zei, *ik* deed. Hoe vaak komt dat over onze lippen?

Voorspoed. Ja. Bedenken wij echter wel, Wie ze ons geeft, en Wie ze ons elk ogenblik ontnemen kan? Voorspoed is een geschenk, een genadegeschenk, een gave van onze Vader Die in de hemelen is. In dat alles komt uit Zijn liefde, Zijn zorg, Zijn ontferming, Zijn trouw. Wie met en voor de Heere leeft, weet wel en hij houdt er gedurig rekening mee: ik heb het niet verdiend, mijn gezondheid, mijn werkkraft, mijn onafhankelijkheid, mijn goede ouderdom, ik heb het niet verdiend, ik krijg het alles gratis, cadeau, als een blijk van Vaders genade over mij. Het komt alles uit Zijn schatkamer, het daalt alles als goede gave uit de hemel neer. Hij vervult onze harten met spijt en vrolijkheid. Het mag nooit zijn: *ik, ik*, maar altijd *Hij, Hij*.

Laten wij dat niet vergeten. Nee, vergeet nooit één van zijn weldadigheden, vergeet ze niet, het is God, die ze bewees. Daarom past ons altijd de lofzang: loof de HEERE, mijn ziel.

Het is wel erg, als wij Hem vergeten, als wij niet bedenken dat Hij het alles geeft. Als wij doen, alsof het vanzelf spreekt dat wij het zo goed hebben. Hij kan het ons ook zo maar weer afnemen. Onze gezondheid knakken, onze welvaart fnuiken, door overmatige droogte (denk maar aan Midden-Afrika) of door al te overvloedige regen (denk maar aan Bangladesh) onze toekomstverwachtingen afsnijden.

En eenmaal zal het gebeuren. De mens, die hier altijd maar bouwde op eigen schranderheid en kracht, en niet wilde weten dat de HEERE alles deed, zal eens alles uit de handen geslagen worden, al zijn voorspoed en verwachting zal met hem vergaan in eeuwige duisternis en zijn hoogmoedige roemtaal zal voorgoed verstommen. En wie hier de lofzang gehoord en aangeheven heeft: Loof de HEERE, mijn ziel, die hangt niet aan de voorspoed, die vergankelijk is, hij is er dankbaar voor, hij wordt niet wanhopig als het hem ontnomen wordt, want hij

blijft uitzien naar die schatten, die nimmermeer vergaan, die hem geworden zullen in de stad met paarlen poorten en gouden straten.